

BEN SASSI¹

Recenzja: Anna Kalisz, Adam Zienkiewicz, *Mediacja w sprawach gospodarczych jako narzędzie wspierające sukces w biznesie*

Wydawnictwo: **Difin**

Miejsce wydania: **Warszawa**

Rok wydania: **2020**

Liczba stron: **208**

Złożony do redakcji: 4.11.2020. Zaakceptowany do druku: 4.12.2020

Przedmiotem recenzji jest monografia pióra Anny Kalisz i Adama Zienkiewicza, opublikowana nakładem Wydawnictwa Difin, pt. *Mediacja w sprawach gospodarczych jako narzędzie wspierające sukces w biznesie*. Już sam tytuł publikacji wskazuje, co podkreślają autorzy na wstępie, iż nie jest to klasyczna monografia prawnicza, której odbiorcą będą jedynie prawnicy. W zamyśle autorów było stworzenie interdyscyplinarnego vademecum, z którego będą mogli skorzystać m.in. przedsiębiorcy, mediatorzy czy kandydaci na mediatorów.

Recenzowana monografia stanowi cenne uzupełnienie istniejących na rynku wydawniczym pozycji z obszaru badań nad niekonfrontacyjnymi metodami rozwiązywania sporów. Wypełnia lukę wydawniczą w obszarze sporów w obrocie gospodarczym. Istotnym walorem publikacji jest podjęta przez autorów próba ukazania mediacji jako uniwersalnego sposobu na rozwiązywanie sporów w biznesie oraz ukazanie mediacji jako subsydiarnego narzędzia do budowania sukcesu przedsiębiorstwa na rynku. Publikacja stanowić może również wsparcie dydaktyczne na studiach prawniczych, a także na kierunkach z zakresu ekonomii czy zarządzania. Z całą pewnością może być też pomocna w poszerzeniu perspektyw zawodowych praktyków prawa, poprzez włączenie mediacji do zakresu swoich usług.

Monografia poprzedzona jest słowem wstępnym Andrzeja Misiaka – mediatora a zarazem radcy prawnego – a podsumowana zakończeniem. Zbudowana jest zgodnie z kluczem problemowym z czterech rozdziałów.

¹ Dr Ben Sassi – adiunkt w Kolegium Prawa ALK (Polska); e-mail: bsassi@kozminski.edu.pl; ORCID: 0000-0003-4430-6020.

Pierwszy zawiera deskrypcję zagadnień wprowadzających, prezentując pojęcie i wielowymiarowe aspekty sukcesu, konfliktu, decyzji oraz współpracy. Zgodzić należy się z decyzją autorów, którzy spośród wszystkich pojęć mieszczących się w ramach omawianej materii wybrali właśnie te wskazane powyżej. Za atut należy uznać wieloaspektowe podejście do deskrypcji pojęcia „konflikt”. Oprócz solidnej analizy semantycznej wyraźnego uznania wymaga zarówno interdyscyplinarne podejście do omawianych zagadnień, jak i czytelność przekazu, która pozwala nawet czytelnikowi bez przygotowania prawniczego zrozumieć złożoność materii.

Drugi rozdział poświęcony jest wieloaspektowemu ujęciu mediacji, stanowiącej narzędzie rozwiązywania sporów, jak również skutecznej komunikacji oraz zarządzania w biznesie. Oprócz modelowego przedstawienia przebiegu mediacji oraz wskazana jej celów autorzy zwracają uwagę na fakt, iż mediacja może stać się narzędziem do skutecznej komunikacji nie tylko w rozwiązywaniu konfliktów biznesowych, ale również może być ona pomocna w zarządzaniu organizacją, a także stanowić podstawę optymalizacji procesów w przedsiębiorstwie. Autorzy zwracają uwagę również na pozabiznesowy aspekt funkcjonalności mediacji, która może stać się sposobem na odbudowanie relacji między partnerami biznesowymi. Może ona służyć także poprawie jakości komunikacji między stronami czy też rozwojowi osobistemu stron. Na uwagę zasługuje obszerny opis wielu aspektów z zakresu komunikacji oraz relacji interpersonalnych, co chociażby dla początkujących adeptów prawa stanowić będzie nieocenione źródło wiedzy we wzbogacaniu warsztatu pracy prawnika.

Najbardziej obszerny rozdział monografii stanowi opracowane przez Adama Zienkiewicza skondensowane studium dotyczące sporów gospodarczych i ich rozwiązywania w postępowaniu sądowym i pozasądowym. Autor zwraca szczególną uwagę na fakt, iż umiejętne stosowanie pozasądowych metod rozwiązywania sporów gospodarczych może przynieść wiele korzyści zarówno przedsiębiorcom (poprzez znaczne skrócenie czasu przeznaczanego na rozwiązanie konfliktu, a także zmniejszenie nakładów finansowych), jak i całemu wymiarowi sprawiedliwości, powodując odciążenie sądów, a co za tym idzie wyeliminowanie zjawiska przewlekłości postępowania. Autor przedstawia również problematykę prawidłowego wytyczania celów rozwiązywania sporów gospodarczych, kładąc nacisk na diagnozę problemu oraz optymalne formy jego rozwiązania. Dokonuje przeglądu najnowszych regulacji prawnych w prawie polskim dotyczących sądowego postępowania gospodarczego wprowadzonych nowelizacją Kodeksu postępowania cywilnego oraz omawia instytucję ugodowego rozwiązywania sporów cywilnych mających zastosowanie w ramach trybu sądowego w postępowaniu pojednawczym. Na uwagę zasługuje fakt, iż oprócz mediacji autor przedstawia pozostałe pozasądowe formy rozwiązywania sporów cywilnych (w tym gospodarczych), takie jak negocjacje,

facylitacje czy arbitraż. Rozdział kończy wieloaspektowy wywód autora na temat odpowiedniego doboru i stosowania technik, strategii prowadzenia mediacji w sprawach cywilnych, w tym gospodarczych.

Czwarty rozdział autorstwa Anny Kalisz opisuje mediacje cywilne oraz gospodarcze w sporach prawnych, w tym również w sporach sądowych. Autorka charakteryzuje obszary zastosowania mediacji, podkreślając, iż jest to idealne rozwiązanie dla tych kategorii spraw cywilnych, w których normy prawne nie regulują w pełni *meritum* sporu bądź też gdzie mamy do czynienia z tzw. ukrytym przedmiotem sporu. Podobnie ma się rzecz w sprawach gospodarczych, gdzie mediacje mogą rozwiązać konflikt między przedsiębiorstwami na gruncie *know-how*, umów nienazwanych czy też dotyczących tajemnicy przedsiębiorstwa. Autorka wskazuje, iż mediacje są idealnym rozwiązaniem różnic pomiędzy stronami wynikających z barier kulturowych czy różnych uwarunkowań społecznych. A. Kalisz dokonała przeglądu międzynarodowych regulacji mediacyjnych, rozpoczynając od uwarunkowań prawa Unii Europejskiej, kończąc na katalogu aktów uniwersalnych, takich jak konwencja singapurska. Na koniec przedstawiono regulacje prawne legitymujące instytucję mediacji w prawie polskim, w tym również ustawowe przesłanki, jakie musi spełnić kandydat na mediatora. Autorka przedstawia także katalog dobrych praktyk zawierający wskazówki mające na celu zwiększenie skuteczności mediacji. Wspomniany katalog jest zakończony postulatami *de lege ferenda*, które zostały wypracowane jako efekt wieloletniej praktyki osobistej, jak również stanowią wypadkową dyskusji doktryny wraz z przedstawicielami praktyki mediacji w Polsce.

Podsumowanie kończy pracę, ale nie jest ono jedynie sumą wniosków wysnuwanych we wcześniejszych częściach. Zawiera też unikalny katalog barier utrudniających szersze wykorzystanie mediacji. Powstanie katalogu, jak wskazują autorzy, jest efektem zarówno przeprowadzonych przez nich badań teoretycznych i empirycznych, jak również postulatów powstałych w wyniku dyskusji praktyków mediacji. Na uwagę zasługują tutaj, oprócz wskazanych barier prawnych i instytucjonalnych, bariery mentalnościowe zarówno wśród przedsiębiorców, jak i samych mediatorów oraz prawników. Ci pierwsi, wzbraniając się przed wykorzystaniem mediacji jako sposobu rozwiązania sporu, podkreślają swoją obawę przed utratą prestiżu oraz pozycji względem drugiej strony. Drugi podnoszą niskie stawki wynagrodzenia za pracę oraz wydłużający się czas oczekiwania na przyznanie wynagrodzenia przez organy procesowe. Ostatni z kolei obawiają się spadku własnych wynagrodzeń w przypadku rozwiązania sporu poza salą rozpraw. Najistotniejszą barierą wydaje się jednak brak jednolitego aktu prawnego, który regulowałby mediację w określonych kategoriach spraw. Niemniej jednak przez ponad 15 lat funkcjonowania instytucji mediacji w polskim systemie prawnym zauważyć można

znaczący postęp w upowszechnieniu tej metody jako komplementarnej do sporów prowadzonych tradycyjnymi metodami prawnymi. Prawo polskie w wyniku otwarcia norm wewnętrznych na regulacje międzynarodowe w latach 90., dopasowuje się powoli do standardów zachodnich, co wprost pokazuje nam sama historia instytucji mediacji w Polsce oraz recenzowana publikacja.

Monografia powinna stanowić lekturę obowiązkową każdego praktyka i badacza zajmującego się nakreśloną dziedziną, nie tylko na początkowym stadium nauki, ale również jako pomoc na wyższym poziomie zaawansowania. Dotychczasowe pozycje wydawnicze na temat pozasądowych metod rozwiązywania sporów w Polsce są przywiązane do „tradycyjnych” metod badawczych charakterystycznych dla nauk prawnych, niechętnie akceptując metody zaczerpnięte z innych nauk społecznych czy też badań interdyscyplinarnych.

Bez wahania można stwierdzić, iż takiej monografii na rynku wydawniczym w Polsce jeszcze nie było. Interdyscyplinarny charakter w połączeniu z jej wartością *par excellence* merytoryczną na gruncie nauk prawnych powoduje, że recenzowana w niniejszym artykule publikacja zasługuje na uznanie oraz uwagę zarówno teoretyków, jak i praktyków prawa.